

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

IX. De appellationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

in eis contenta de novo facimus & ordinamus. Romae Cal. Junii 1559.

TITVLVS IX. DE APPELLATIONIBVS.

Pius II. in Mantuana Synodo.

Appellationes & preuocaciones à summo Pontifice ad futurum Concilium inanes, schismaticæ & erroneæ sunt.

CAP. I.

Execrabilis, & p̄st̄it̄is temporibus inauditus, tempestate nostra inolevit a bulus, ut à Romano Pontifice Iesu Christi Vicario (cui dictum est in persona beati Petri, Paſce oves meas, & Quodcumq; ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis nonnulli spiritus rebellionis imbuti, non sanioris cupiditate iudicij, sed commissi evasione peccati, ad futurum Concilium provocare praesumant: quod quantum sacris canonibus adverteſtur, quantumque Reipubl. Christianæ noxium sit, quibus non ignarus iurium intelligere potest. Namque (ut alia prætereamus, quæ huic corruptelæ manifestissimi- quæ refraſtantur) quis non illud ridiculum iudicaverit, quod ad id appellatur, quod nulquam est, neque scitur quando futurum sit? Pauperes à potentioribus multipliciter opprimantur, remanet impunita scelera, nutritur aduersus primam sedem rebellio, libertas delinq̄uendi conceditur, & omnis Ecclesiastica disciplina, & hierarchicus ordo confunditur. Volentes igitur hoc pestiferum virus à Christi Ecclesia procul pellere, & ovium nobis commissarum saluti conſulere, omnemq; materiam scandalii ab ovili nostri Salvatoris arce, de venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, cunctorumque Prælatorum, ac divini & humani iuris interpretum, curiam sequentium, consilio & assensu, ac certa nostra scientia, huiusmodi provocaciones damnamus, & tanquam erroneas ac detestabiles reprobamus, cassantes, & penitus annullantes, si quæ hæcenus taliter interpositæ reperiantur, easque tanquam inanes ac pestiferas, nullius momenti esse decernimus ac declaramus: præcipientes deinceps, ut nemo audeat quovis quæstro colore, ab ordinationibus, sententiis, sive mandatis quibuscunque nostris, ac successorum nostrorum, talem appellacionem interponere, aut interpositæ per alium, ad hæzere, seu eis quomodolibet uti.

Iulius Secundus.

Pii secundi in appellante à sedis Apostolica sententiis ad futurum Concilium constituto confirmatur & interpretatur.

CAP. II.

lect olim scel. record. Pius Papa II. prædecessor noster, de fratrum suorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, cunctorumque prælatorum, ac divini & humani iuris interpretum, Curiam Romanam sequentium, in dieta seu congregatione Mantuana existentium, approbatione, maturæ prius & gravi præmissa discussione, & de eorundem, congregatorum unanimi consilio & assensu, ac ex certa scientia provocaciones ad futurum Concilium efficacissimis & palpabilibus rationibus, tanquam erroneas & detestabiles à damnaverit, ac sub excommunicationis lata sententiæ & interdicti poenis præcepit, ne qua persona cuiusvis dignitatis, sive etiam universitatis, aut collegij, quovis quæstro colore ab ordinationibus, sententiis seu mandatis quibuscunque, suis ac successorum suorum, appellacionem huiusmodi interponere audeat, & contrafacientes unâ cum fautoribus suis, & consiliis, auxiliisve præstantibus (sive hi tabelliones essent, sive testes, sive advocati,

à Proximo c. sup. execrabilis, de appellacionibus.

sive alij quicunque) non solum poenis & censuris prædictis, sed etiam iis quæ læsæ majestatis & hæreticæ prævitatibus reis imponuntur, obnoxius esse statuerit. Leonardus tamen Lauredanus Dux, Rogati, ac generale Concilium, & commune Venetiarum, omnesque & singuli patritij, & cives communis ejusdem, unâ cum provisoribus, potestatibus, commissariis & reliquis officialibus suis (quorum auctoritate, industria, consilio, opera, aut favore, civitates, oppida, castra & arces, ad nos & sanctam Romanam Ecclesiam legitime pertinentes, occupata fuerant, aut detinebantur) de fratrum nostrorum consilio, à nobis requisiti & moniti, ut intra certum terminum, sub poenis tunc expressis, nos & sanctam Apostolicam sedem plenè & omni ex parte, in concessa sibi auctoritate & libertate, cum obedientia recognoscere & reintegrarent, ac Ravennam, Serviam, Ariminum, Faventiam, Sarsinam civitates, cum oppidis, castris, terris, & districtu ipsarum, cumque Cesenaten, Forliviens. ac Immolens. territorijs, castris, oppidis, terris, & locis quæ occupabant, integre & expedite, nobis & dictæ Romanæ Ecclesiæ, cujus juris esse noscebantur, relaxarent, atque inde recederent, nec impedirent quo minus illorum cives & habitatores ad pax matris suæ Romanæ Ecclesiæ obedientiam reverterentur: omnes eorum fautores ab auxiliis in talibus præstatione deterrendo, ita quod requisitioni, monitioni & mandato nostro huiusmodi non parentes, majoris excommunicationis sententia, de simili consilio, eo ipso innodati censerentur, à qua, præterquam in mortis articulo constituti, per alium quàm per Romanum Pontificem, etiam prætextu cujuscunque facultatis, cuiusque pro tempore concessæ, absolvi non possent (quam quidem excommunicationis sententiam in huiusmodi non partitionis eventum iteratis etiam vicibus aggravavimus) paternis monitis & salutaribus iussis obsequi, prout debebant, indebitè recusantes, seu qui juri proprio dissidunt, & superioris mandata contumaciter obaudiunt, ut quæ minus justè usurpant, indebitè, etiam cum animarum suarum detrimento, retineant: ad prohibitum atque damnatum remedium confugientes, à requisitione, monitione & mandato, ac sententiis censuris, & poenis prædictis, nulla constitutionis Pii prædecessoris, hoc expressè verantis, habita ratione, ad futurum concilium temerè (ut accepimus) provocarunt: prout etiam perditionis filij, quondam Ioannes Bentivolus, & ejusnati, cum eos à tyrannica oppressione dilectæ civitatis nostræ Bononiæ expellere decrevimus, damnabiliter fecisse dicuntur: videlicet ad futurum Concil. prædictum appellasse & provocasse. Nos igitur quàm detestanda sit eorum perversitas attendentes, qui propriis innixi commodis, & nefariis cupiditatibus mancipati, salubria decreta Patrum, & superiorum iussa spernentes, inconsultem Christi tunicam scindere, aut etiam scissionis causam præbere contendunt, & Ecclesiæ unitatem dividere, prædictæ S. sedis Apostol. principatum tollere, & contra tot sanctorum Patrum, & sacrorum Concil. decreta temerè & damnabiliter, magna audacia venire non erubescunt, & contrafacere non verentur: asserentes inter cætera, consules, persuadentes, determinantes, seu determinationi huiusmodi interessentes, sola consilij præstatione seu persuasione, deliberatione aut determinatione, quod aliquibus casibus à Rom. Pont. seu ejus sententia vel decreto ad futurum Concil. generale appellari possit, dictæ Pii prædecessoris constitutione non ligari, nisi in ipsa actuali appellacione, & illius interpositione, vel scripturæ compositione, se immiscuerint: ne de catero tali assertione se excusare, ac tale quid in posterum præsumere impune valeant, opportunam tam immani & periculoso morbo medelam adhibere volentes, hæc generalis & in perpetuum valitura constitutio, ex certa nostra scientia, & potestatis plenitudine, de venerabil.

OOOO

fratrum nostrorum sancte Roman. Eccles. Cardinalium consilio promulgata, sancimus, constitutionem Pii predecessoris præfatam, tam citra quam ultra montes, & in ultramontanis partibus, quoad omnes, tam Ecclesiasticas quam seculares personas, capitula, universitates, communitates, & collegia, congregationes & synodos, ac parlamenta, valuisse, valere, & perpetuo valitura declaramus, cum suppletionem solennitatis cuiuslibet, etiam publicationis omittat, (cujus in illa edenda vel publicanda defectus præteriri possit, quæ juxta illam fieri requirebatur) eamque ex præterito nunc & in posterum inviolabiliter observari mandamus, ipsius violatores, cuiuscunque dignitatis existant, pœnis & censuris in eadem expressis, quocunque tempore subjacere statuentes, contraria consuetudine seu potius corruptela non obstante: Decernentes & declarantes ultra pœnas impositas (quas ipso facto dictos violatores & contravenientes incurrere volumus) ipsos & eorum quemlibet, pro veris & indubitatis schismaticis, & in cõsuetis tunicæ Domini nostri Iesu Christi violatoribus & dissipatoribus, ac de catholica fide malè sentientibus, habendos & reputandos, pœnisque canonicis & legalibus contra tales impositis subjacere, & cum Dathan & Abiron partem & damnationem habere, ipsasque etiam pœnas & earum quamlibet omnes illos incurrere volumus, cuiuscunque conditionis existant, & gradus prærogativa fulgeant, qui in senatu, consiliis, parlamentis, congregationibus etiam Synodalibus & provincialibus, vel alias quomodolibet, tacite vel expresse, voce vel scripto, per se vel alium (cuiuscunque timoris vel reverentiæ velamine, vel præfata executione, & superioris mandato non obstantibus) decreverint, seu deliberaverint, vel aliorum dicta approbaverint, ut ad futurum universale Concil. à nobis vel successoribus nostris Rom. Pontificibus contra prædictam constitutionem appellare liceat, possit vel debeat: dictas pœnas ad ipsos eorum quemlibet contravenientem in præmissis, tenore præsentium extendentes, & locum habere declarantes, omni ambiguitate cessante. Et nihilominus provocaciones & appellaciones, tam per Leonard. Ducem, rogatos, consilium & commune Venetiarum, factas hujusmodi, quam per quoscunque alios prædictos pro tempore faciendas, & inde secuta quæcunque (utpote contra Pii prædictam ac præsentem constitutionem attentas) nullas, prout sunt, & invalidas, nulliusque roboris vel momenti fuisse, & pro tempore fore, autoritate, scientia & potestate similibus, statuimus, decernimus, & declaramus: ac pro posteriori cautela, cassamus & annullamus. Et ultra supradictas pœnas (quas contra constitutionis hujusmodi violatores in suo robore permanere decernimus) loca quæcunque ad quæ violatores ipsos declinare, & in quibus scienter stare permitti contigerit, Ecclesiastico supponimus interdicto: decernentes illud, quamdiu ipsi violatores inibi scienter steterint, ut præfertur, & per triiduum post eorum inde discessum, firmiter observari. Romæ 9. Calend. Julii. 1509.

Pius Quintus.

Appellaciones in causis criminalibus infra sex menses expediri debent, ne hinc diuturna pœna mora, delictorum impunitas exoriantur.

CAP. III.

Cum remedium appellacionis contra judicium injuriam à legibus introductum minime tollere intendamus, saltem cum eo homines abuti, & illud in calumniam versus prospiciamus, illius tempus limitandum & restringendum duximus, ut eo magis hominum malitiis occurratur, & bene vivere volentium quieti & securitati consulatur. Hac igitur perpetuo valitura con-

stitutione decernimus, ut lata in causis criminalibus sententia, continente pœnam pecuniariam fisco nostro applicandam, appellantes ab ea (in casibus tamen quibus aliàs de jure communi permittitur appellari, & servatis iis, quæ ex forma constitutionum Apostolicarum circa depositum faciendum, seu cautionem præfatarum sunt servanda) teneantur infra sex menses, à diebus interpositæ appellacionis computandos, ita cõmuni ce appellacionis causam suam prosequi, ut etiam conditionem reportent, quibus elapsis, & expeditionem iudicis à quo non reproducta, teneantur præfatum quo, ad quamcunque fieri instantiam, etiam si abierint transportata, sententiam præfatarum debite cautioni, omni mora postposita, demandare, ita ut effectus incarcerationis subsequatur. Verum ne malitia iudicis litigatorum efficiatur deterius, in virtute sanctæ obedientiæ, ac indignationis nostræ, ac privationis officiorum, etiam si illa ex causa onerosa obtineant, ac refectionis omnium damnorum & interesse, quibuslibet quocunque totius status nostri Ecclesiastici, quocunque dignitate & præminencia fulgentibus, etiam legatis, & delegatis, ac provincialium gubernatores existant, committimus & mandamus, ut appellantes sine mora & processu quocunque effectualiter tradantur ad iudicium, & ipsi iudices ad quos respectivè, bona fide & omni versutia remota, ad causarum legitimam expeditionem procedant: scituri nos acriter vindicturum, eorum quempiam in præmissis fuerit appellacionem præjudicium generatur. Dat. Romæ. Octobris.

Pius Quartus, ex decretis reformationis iuguræ iustitiz.

Ab excessu taxa semel appellandum.

CAP. IV.

Sancimus quòd ab excessiva taxatione experientibus semel tantum appellatio committatur, & duas tantum habeant vim trium. Dat. Rom. Cal. Ian. 1560.

Idem, ex reformat. Rotæ Apostolicæ iudicioribus.

A fructuum liquidatione unica conceditur appellatio.

CAP. V.

A liquidatione fructuum & expensarum taxationis semel tantum appellare licet, ita quòd duas rationes rem iudicatam faciant.

Idem.

A decretis ordinariorum ante sententiam diffinitivam, et illi agitur de morum & disciplina Ecclesiastica operibus, appellatio prohibetur.

CAP. VI.

Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, & Patriarchis residentibus, ultra privilegia & indulta eis per quoscunque Roma. Pontifices decessores nostros, ac sedem Apostolicam & generalia Concilia, & cancellariæ Apostolicæ regulas concessa, quæ in suo robore permanere volumus, tanquam à dicta sede delegati in quibuscunque civilibus, criminalibus vel mixtis causis contra quoscunque clericos, seculares, particulares, ac etiam contra eorum monasteria seu regularia loca degentes regulariter quomodolibet exemptos auctoritate nostra procedere, & causas ipsas cognoscere, sineque debito terminare, & quicquid terminaverint exequi & observari facere, ipsosque exemptos pro tempore delinquentes iuxta eorum excessus & delicta punire, corrigere, & omnem jurisdictionem in eos exercere, omniaq; alia & singula in præmissis, & circa quomodolibet necessariis & opportunitatibus nosmet facere, exercere, & exequi libere & omnibus & per omnia facere, exercere, & exequi libere & licite valeant, plenam & liberam licentiam ac facultatem auctoritate & tenore prædictis concedimus & indul-

genua, decernentes ab eorum ordinationibus, inter locutionibus & decretis ante diffinitivam sententiam, vel vim diffinitivam habentem, & ubi agetur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari posse: & nihilominus per appellationes quasque contra presentium tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvit, aut etiam per quasvis inhibitiones etiam cum quibusvis censuris & poenis eis à quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsan faciendas, illarum ulteriori cognitionem & expeditionem, & ubi de morum correctione agetur etiam legitimam executionem minime impediri, aut censuris & poenis huiusmodi ligari aut irritari censere. Romae prid. Non. Septembr. 1506.

Iulius Secundus, Thesaurario Marchiae Anconitanæ.

Appellationum suffragia propensiores reddunt ad lites faciendas animi & sagitta audenda, cum sententia prorogantur, & indecisa remanent, p̄cō non admittuntur in causis malefactorum, nisi deposita pecuniaria multa summa.

CAP. VII.

Acepiamus fisco Cameræ Apostolicæ, istius nostræ provincie, damnum non leve inferri, delicta que impunita remanere, ex praxtru appellationum, quæ in malefactorum & causis, tum ante condemnationem, tum post, interponuntur: propter quas, cum aut ad urbem, aut alio causæ ipsa transferuntur, indecisa, & minus pro ipso fisco defensa remanent. Quamobrem volentes damno & impunitati prædictis occurrere, tibi committimus & mandamus, ut nullam in aliqua causa alicujus maleficii, aut fractæ pacis, induciarum, vel treugæ (etiam si de nova causa, aut de habendo recursum diceret) appellationem admittas, aut admitti finas per aliquem judicem, vel officialem, nisi prius effectuale depositum penes te fecerint, de pœna in qua appellans condemnatus fuerit, aut veniret condemnandus, prout in constitutionibus provincialibus, & aliis prædecessorum nostrorum, & nostris literis (ad quas relationem haberi volumus) plenius continetur. Inhibentes etiam presentibus Gubernatoribus, Vicelegatis, Locumtenentibus, & aliis quibuscunque officialibus ipsius provincie, quocunque nomine nuncupatis, ut appellationem aliquam, in dictis causis admittere nullo modo audeant vel præsumant, nisi per te eis prius confiterit de effectuali deposito ut præmittitur factō. Rom. 16. Jun. 1506.

TITVLVS X.

**DE DILATIONIBVS, ET CESSIO-
NIBVS BONORVM.**

Clemens VII.

Cessio sine discussione bonorum beneficium impetrantes, aut dilationem quinquennalem, tenentur causam infra tres menses expedire.

CAP. I.

Cum ex multorum relatione non sine animi nostri displicentia accepimus, quod nonnulli Dei timore postposito, & suarum animarum & honoris proprii immemores, post magnam æs alienum contractum, etiam non sufficientia pro satisfaciendis creditoribus habe-

a C. irrefragabili, de offic. ord. c. ad nostram, & c. reprehensibili, in fin. eod. Specul. eod. tit. §. in quibus. vers. si. a correctione.
b Nullus homicidarum, veneficorum, malefactorum, adulterorum, item, eorum, qui manifestam violentiam commiserunt, argumentis convictus, testibus superatus, etiam xca. propria scelus, vitiumq. confessus, audiatur appellari. l. 2. C. quorum appellatio non recip. c. fin. §. nullus. 2. q. 6.

ant, tamen ad eos illudendos, ac laboribus & expensis defatigandos, alii beneficium alternativum, cessionis videlicet bonorum aut dilationis quinquennalis, alii discussionem bonorum aut hereditatis, etiam à sede Apostolice impetrant, quibus impetratis ad expeditionem earundem minime incumbunt, & dictis gratis se tutos cognoscentes, & difficile reputantes, quod vel creditores conveniant in eligendo, vel bonorum hereditatis discussio fiat, pauperes creditores eorum credito vel deluduntur, vel adeo protrahuntur, ut ipsi fame pereant, vel ut sæpius venire solet moriantur, & hæredes eorum, non ita de materia informati, à credito eorum penitus excludantur. Nos talibus inconvenientiis obviare volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, tenore presentium decernimus & declaramus, quod quicumque beneficium alternativum prædictum, aut discussionem bonorum, seu hereditatis, hætenus impetraverint, à die publicationis presentium, & qui in futurum impetrabunt, à die eorum impetrationis computandis, nisi infra tres menses usque ad sententiam inclusivè causam expedierint, seu expediri fecerint, dictis gratis seu beneficiis ipso jure privati existant, & iudices eorum, quibus tales causas ventilare continget, sive ordinarii, sive delegati, etiam si sint causarum palatii Apostolice auditores, aut S. R. E. Cardinales, ad totalem executionem contra ipsos debitores ad instantiam cujuslibet creditoris procedere possint & debeant, perinde ac si talia beneficia ipsis talibus debitoribus minime concessa fuissent, partibus aliis justitiam ministrando. Et nihilominus si ex aliqua rationabili causa iudicibus prædictis visum fuerit dictum terminum trium mensium prorogari debere, dictum terminum sibi bene visum, non tamen ultra alium mensem & non amplius, prorogandi licentiâ per presentes concedimus pariter & facultatem.

Idem.

Extensio precedentis decreti ad discutendas cavillationes suffragiorum beneficiorum, Odoardus, & c. pervenit.

CAP. II.

Cum nuper ad amputandum cavillationes eorum, qui ad fraudandum creditores, & diutius prorogandum debita, alternativis & discussiones bonorum à sede Apostolica impetraverint, ut exinde ea longissimo tempore durante nullatenus solvere teneantur, nos per motum proprium manu venerabilis fratris nostri Antonii de Monte Episcopi Portuensis mandaverimus, ut si qui talia impetraverant, extunc, qui vero talia in futurum impetrarent, à die impetrationis huiusmodi infra tres menses causam expedire tenerentur, cum potestate dictis iudicibus attributa, trimestre prædictum si eis videretur ad unum mensem prorogandi, quibus elapsis & causa minime finita, extunc iudex coram quo causa penderet, ad executionem contra debitores, procedere debeant, aliaque faciant, prout in dicto motu proprio, cuius tenorem haberi volumus pro inserto, plenius continetur. Verum quia quod una via prohibuimus, alia cavilloso debitorum præfari consequuntur; alii capitulum Odoardus, alii beneficium capituli, Pervenit, à prædicta sede Apostolica impetrantes, quæ beneficia nullatenus expedire curant, in maximum pauperum creditorum damnum, animæ suæ periculum, ac scandalum plurimum. Talibus igitur inconvenientiis providere volentes, dictumque mandatum etiam ad prædicta beneficia applicantes & extendentes decernimus & mandamus, quod quicumque aliquod dictorum beneficiorum, si capitulum Odoardus, & capit. Pervenit, à nobis, seu sede Apostolica hætenus impetraverint, aut in posterum impetrabunt, extunc, aut à die impetrationis respectivè, infra tres menses, cum potestate prorogandi ad alium mensem, juxta & secundum formam dicti prioris mandati causam ipsam omnino expediri facere teneantur.

O O O O 2